

BISERIC'A si SCÓL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literara si economica.

Iese odata in septemana: **DUMINEC'A.**

PREMIULU ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungari'a :
Pe unu anu 5 fl.—cr., pe 1/2 anu 2 fl. 50 cr.
Pentru Romani'a si strainetate:
Pe unu anu 14 fr., pe jumetate anu 7 franci.

PRETIULU INSERTIUNILORU:

Pentru publicatiunile de trei ori ce contien
cam 150 cuvinte 3 fl.; pana la 200 cuvinte 4 fl.;
si mai sus 5 fl. v. a.

Correspondentiele sè se adreseze Redactiunei

„BISERIC'A si SCÓL'A.“

Èr banii de prenumeratiune a
TIPOGRAFIA DIECESANA in ARAD

Invitare de prenumeratiune.

Deschidiend abonamentu nou la „Biseric'a si Scol'a“ pentru anulu 1891 cerem sprijinulu onoratuului nostru publicu. Cerem acestu sprijinu mai cu seama incuragiati de sprijinulu moralu, pre carele l'a dat clerulu si poporulu eparchiei Aradului acestei modeste intreprinderi literarie in totu decursulu timpului, de când ea esista, si lucréza.

S'au facut la noi in eparchia multe lucràri de trainicia in timpul din urma. Altii le-au facut; le-a facut clerulu si poporulu eparchiei. Alu altor'a este dara totu meritulu pentru aceste lucràri; noi nu avem nimicu din acestu merit, tóta activitatea nóstra s'a redus la inregistrarea celor ce s'au facut. In punctulu acest'a noi speràm, ca ne-am facut detorinti'a, — bucurandu-ne si dand espressiune bucuriei nóstre pentru totu ceea ce s'a lucrat. Atât'a este totu ceea ce am facut; dar cu tóte acestea aflàm multa satisfactiune in lucrarea nóstra. Vedem adeca, ca in tóte cele ce s'au lucrat in trecut in tóte lucràrile de trainicia, de cari sunt multe in eparchi'a nóstra, a fost o deplina armonia intre pastoris i pastoritii. Si cu acésta armonia noi ne gasim deplin satisfacuti pentru munc'a si trud'a nóstra.

Nu-i vorba s'au indreptat in trecut si sageti in contra celor ce au lucrat cu zelu si cu succesu la lucràrile de trainicia ale eparchiei; s'au indreptat chiar si in contra acestei modeste intreprinderi literarie-bisericesci. Mangaiare avem inse in faci'a acestor sageti, ca ele nu s'au indreptat numai in contra ómenilor eparchiei nóstre, cari au lucrat in timpul din urma la lucràrile ei de trainicia, ci astfelu de sageti s'au aruncat in toti barbatii de valóre ai bisericiei dela inceput si pana in diu'a de astadi.

Dar nici unulu dintrensii nu s'a descuragiat, si nu s'au abatut dela program'a bisericiei; ei si-au continuat lucrarea cu mai multu sporiu si cu mai multu succesu. Totu astfelu vor procede si barbatii, cari au lucrat la lucràrile de trainicia ale eparchiei

din timpul din urma. Ei si-vor continuá activitatea si mai departe, si Ddieu Bunulu le va ajutá.

Noi suntem deplin multiemiti, cand vedem semne, ca sentiulu de pietate crestinésca si sentiulu de alipire alu clerului si poporului eparchiotu catra santele nóstre asiezaminte bisericesci — nationale este in crescere, cand vedem, ca sentiulu pentru viéti'a publica — bisericésca nationala de asemenea este in desvoltare si crescere; si cu acestu resultatu intre grelele imprejuràri, in cari traim, ne gasim deplin satisfacuti.

Cu acésta satisfactiune in inima intràm in anulu ce urméza, si dechiaràm, ca voim a lucrá mai departe la realisarea programei celei vecinice a lui Christos si prin acésta modesta intreprindere literaria.

Eparchi'a nóstra are multe de lucrat in anulu care urméza. In tóte aceste lucràri vom starui a veni in ajutoriu celor ce lucréza, discutand asupra modului celui mai nimerit de lucrare.

Cand ne despartim de anulu celu vechiu, pentru cá se intràm in unu anu nou de activitate, multiemim lui Ddieu, ca de multa vreme nu am avut nici unu feliu de polemia cu nimenea. Ddieu a voit, cá se putem trece la ordinea dilei preste unele atacuri, indreptate cu voia, seau fara voia in contra nóstra, — si se nu fim abatuti nici pre unu momentu dela apretierea lucràrilor de trainicia ale eparchiei si dela lucràrile de trainicia, cu cari suntem detori noi, acestu organu literariu — bisericescu alu eparchiei ortodocse romane a Aradului, — bisericiei Domnului si Mantuitoriului nostru Isus Christos.

Amintim aici acésta imprejurare, pentru cá se respundem unor'a dintre amicii si sprijinatorii acestei foi, cari ne-au luat in nume de reu acésta tacerere.

Nu poteam face in trecutu altcum, si nu vom poté face nici pre viitoriu.

Biseric'a lui Christos n'a cautat in trecutu, si

nu va caută nici în viitoriu, că se umble după succese momentane.

A bisericeii lui Christos chiamare și mențiune este: a caută și a îngriji lucrări de traînă. Și noi detorintia santa avem a intră și a-ne supune și pre viitoriu acestei chiamări și mențiuni.

Acést'a ne-a fost program'a și tienut'a în trecut; acést'a ne va fi și în viitoriu.

Sperand în ajutoriulu lui Ddieu pentru lucrarea viitoria a eparchiei, deschidem abonamentu nou la „Biserica și Școlă“ pentru anulu 1891 cu pretiulu de abonamentu, ce se vede în fruntea foii.

Redactiunea.

Nr. 1442/58. Pl. 1890.

Cerculariu,

catra tóte oficiele protopresbiterale și parochiale gr. or. din districtulu Consistoriului gr. or. oradanu.

Deórece cu finea anului curinte espira mandatu corporatiuneloru bisericesci protopresbiterale și parochiale, constituite în sensulu statutulu organicu pe unu periodu de trei ani, — în urmarea acestei'a: corporatiunile bisericesci sus espuse și adeca: comitețele și epitropiele parochiale, apoi sínódele, comitețele și epitropiile protopresbiterale cu inceputulu anului venitoriu 1891. conform dispusetiunilor din Statutulu organicu, sunt a se reorganisá de nou pe unu periodu de trei ani, adeca pe 1891—1893, spre acestu scopu Consistoriulu subsemnatu dispune a se luá mesurile urmatóre:

I. Sínódele parochiale ordinare, care conform §-lui 12 alu statutulu organicu sunt a se tiené în lun'a Ianuariu pentru anulu venitoriu 1891., afara de agendele ordinare, au se fie convocate și pentru alegerea comitețeloru și a epitropieloru parochiale, precum și pentru alegerea membrilor mireni la sínodulu protopresbiteralu. La convocarea acestoru sínóde parochiale sunt a se observá regulele prescise în §-lu 9. alu statutulu organicu.

II. Fiindcă sínódele protopresbiterale, care conform §-lui 45. din statutulu org. sunt a sa tiené regulatu în Dominec'a prima séu a dóu'a a lunei Februaru în fie-care anu, în anulu venitoriu vor fi totodata și sínóde constituante, și fiindca acelea sunt a se convocá cu 14 zile mai nainte, — dreptaceea: ca oficiele protopresbiterale se aiba cunoscentia tempuria despre membrii alesi la sínodulu protopresbiteralu, — se dispune ca sínódele parochiale se fie convocate și sè se tienă pretotindenea în tóte comunele parochiale subalterne nesmintitu pana în Duminec'a din 20 Ianuariu st. vechiu 1 Februaru st. n. 1891.

III. Oficiele parochiale vor avé a se îngriji, cá epitropiele parochiale cu finea anului curinte sè-si incheie socotile anuale, și inca înainte de sínodulu parochialu sè le presinte comitețulu parochialu spre revisiune, éra comitețulu va avé a le revidiá, și pe

langa observarile sale a le supune sínodulu parochialu spre resolvire împreuna cu reportulu anualu avendu acelu comitețu a presentá sínodulu parochialu totodata și proiectulu de bugetu pentru anulu venitoriu, precum și altele ce cadu în sfer'a de activitate a comitețulu parochialu, conform §-lui 23 din statutulu organicu.

IV. Comitețele și epitropiele parochiale actuale remanu în activitate pana la reconstituirea acelor'a prin sínodulu parochialu, éra dupa realegerea membrilor acelor'a, socotile interimale dela 1 Ianuariu pana la diu'a alegerei într'un'a cu averile bisericesci vor avé pe langa inventariu a le predá comitețulu și epitropiei parochiale reconstituite, respective de nou alese.

V. Sínódele parochiale convocate conform dispusetiunilor susespuse vor avé a deliberá asupr'a reportulu și socotiloru presentate de comitețulu parochialu, apoi vor staveri bugetulu anualu și vor pertractá și celelalte obiecte anunciate și suscepute în ordinea de pertractare, dupa aceea vor avé a alege membrii comitețulu și epitropiei parochiale în numerulu prescisu în statutulu organicu pe unu periodu nou de trei ani, adeca pe periodulu 1891—1893. — În fine totu în acelu sínodu parochialu se va alege trebuintiosulu numeru de membri mireni la sínodulu protopresbiteralu, dupa normele prescise mai josu.

VI. Comitețele parochiale nou alese din partea sínódeloru, vor avé numai de cât a se constitui conform §-lui 18, alegendu-si unu presedinte și notariu, și cu aceea vor intrá indată în activitate.

VII. Membrii epitropieloru parochiale, adeca epitropii nou alesi în fati'a sínodulu vor avé a depune juramentulu, cumca vor chivernisí cu credintia averile bisericesci concrediute densiloru, și cu acést'a vor intrá numai de cât în functiune; — avendu a primí tóte averile bisericeii pe langa inventariu, precum și socotile interimale dela fost'a epitropia parochiala, spre pastrare și chivernisire, conform §-lui 27. din statutulu organicu. — Éra oficiele parochiale sunt indetorate pana în 31. Ianuariu 1891. a substerne la concernintele oficiu protopresbiteralu list'a, respective consemuarea membrilor comitețulu și ai epitropiei parochiale din fiecare comuna bisericesca submanuata.

VIII. În acele comune bisericesci, care laolalta sustienu un'a séu mai multe școle elementare, de cumva pana acum nu vor fi avutu unu comitețu școlaru comunu, — comitețele parochiale vor alege din sinulu loru câte trei membri, cari intrunindu-se din tóte comunele apartienetórie, vor formá comitețulu comunu școlaru pe siese ani. (§. 28. din statutulu org.)

IX. Comitețele comune școlare constituite conform punctulu precedentu vor alege o epitropia comună școlară oin patru membri de durat'a de trei ani. (§. 28.)

X. Pentru reconstituirea sínódeloru protopresbi-

terale pe periodulu nou de trei ani, in fiecare protopresbiteratu conform §-lui 38. din statutulu organicu, sunt a se alege la sinodulu protopresbiteralu ordinariu câte 12 membri preotiesci si 24 membri mireni. Alegerea acestor'a are a se efectui dupa regulele prescrise in statutulu organicu, in modulu urmatoriu.

1. Spre scopulu alegerei membrilor preotiesci ai sinodului protopresbiteralu fiecare oficiu protopresbiteralu subalternu, dupa primirea acestui cerculariu va avé a defige unu terminu acomodat, si pe atunci a convocá la locul centralu alu protopresbiteratului, pe toti preotii din protopresbiteratulu submanuat, unde preotii adunati la terminulu prefiptu sub presiedinti'a protopresbiterului concerninte, se vor constitui in colegiu de alegere; avendu a-si alege unu notariu ad hoc si doi barbati de incredere, apoi se va constatá la protocolu cu numele identitatea votantiloru presinti, dupa aceea vor pasi la actulu de alegere, avendu a alege prin votare publica nominala, ori la cererea unei tertialitati, prin votare secreta, numerulu prescriu de 12 membri preotiesci la sinodulu protopresbiteralu pe periodulu nou 1891—1893. Despre actulu de alegere se va luá protocolu subscrisu de presiedinte, de notariu si de ambii barbati de incredere, — acelu protocolu va avé valóre de creditionalu, si ca atare se va presentá oficiului protopresbiteralu.

2. Pentru alegerea membrilor mireni la sinodulu protopresbiteralu, fiecare protopresbiterat este impartitu in 24 cercuri electorale, fiindu a se alege in fiecare cercu câte unu membru mirenu. Impartirea cercurilor in nessulu cerculariului presinte se tramite oficiiloru protopresbiterale spre a aduce la cunoscinti'a comuneloru bisericesci submanuate cerculu la care apartiene fiecare comuna bisericésca.

Alegerea membrilor mireni are a se efectui in sínódele parochiale, ce se vor convocá conform dispusetiuniloru cuprinse in punctele I. si II. a acestui cerculariu, dupa normele regulatu in statutulu organicu, si esplicate in punctele urmátorie:

a) Sínódele parochiale ordinare, inainte de a pasi la actulu alegerei unui membru mirénu la sinodulu protopresbiteralu, vor avé a se constitui in sinodu electoralu, conform §-lui 91. lit. e) din statutulu organicu, avendu a-si alege unu presiedinte ad hoc, unu notariu si doi barbati de incredere, éra dupa aceea vor efectui actulu de alegere dupa regulele prescrise.

b) In acele comune parochiale, care singure de sine forméza unu cercu electoralu, alegerea se póte face cu aclamatiune ori prin votare publica nominala, éra daspre actulu alegerei se va luá protocolu subscrisu de presiedintele sinodului, de notariu acelu'i a si de ambii barbati de incredere, care protocolu cuvertatu si sigilatu cu sigilulu oficiului parochialu va fi a se substerne numai de cât oficiului protopresbiterale concerninte.

c) In acele comune bisericesci, care dóue séu mai multe forméza unu cercu electoralu; alegerea membrului la sinodulu protopresbiteralu are a se face prin votare nominala, deórece voturile din tóte comunele apartienetórie cercului vinu a se scrutiná, si numai acela se va considerá de alesu, carele va fi intrunitu maiortatea voturiloru din respectivulu cercu.

— Spre scopulu acest'a in astfeliu de comune bisericesci, care dóue séu mai multe forméza câte unu cercu, protocolulu ce se va luá despre actulu de votare, in care vor fi indusi atât votantii, cât si respectivulu individuu pentru care au votatu fiecarele alegatoriu, dupa ce va fi subscrisu de presiedinte, notariu si de barbati de incredere, este a se cuvertá si a se sigilá cu sigilulu presiedintelui si alu oficiului parochialu, si apoi a se predá unui'a dintre barbati de incredere, spre a se presentá cu acelu protocolu la diu'a si locul prefiptu de oficiulu protopresbiteralu pentru scrutinarea voturiloru din acelu cercu; éra oficiile parochiale sunt provocate a se ingrigi, ca unulu dintre barbati de incredere nesmintitu se participe cu protocolulu la actulu de scrutiniu.

d) In diu'a prefipta pentru scrutiniu — barbati de incredere din unulu si acelasi cercu vor avé a se aduná ia locul desemnatu cu protocódele de votare, si acolo sub presiedinti'a protopresbiterului, respective a mandatiului protopresbiteralu se vor constitui in colegiu de scrutinare, si vor efectui scrutinarea voturiloru, avendu despre resultatu a luá protocolu subscrisu de presiedinte si de toti barbati de incredere, — acestu protocolu, ce va servi totodata si de creditionalu pentru acelu'a, carele a intrunitu maiortatea voturiloru din acelu cercu, impreuna cu celelalte protocóde de votare, va fi cu tóta grabirea a se presentá concernintelui oficiu protopresbiteralu, spre afacere ulterióra.

e) Oficiile protopresbiterale sunt insarcinate de odata cu comunicarea acestui cerculariu, pentru acele cercuri electorale, care sunt compuse din mai multe comune bisericesci, a defige terminulu de scrutinare, a desemná locul si a denumi câte unu mandataru protopresbiteralu in fiecare cercu, unde protopresbiterulu singuru in persóna nu vá poté conduce actulu de scrutinare.

3. Oficiile protopresbiterale, indata ce vor primi protocódele despre alegerea membrilor mireni la sinodulu protopresbiteralu, sunt insarcinate a convocá sinodulu ordinariu protopresbiteralu pe Duminec'a prima séu a dóu'a din lun'a Februaru 1891., conform §-lui 45 din statutulu organicu. Convocarea acest'a are se premérga cu 14 dile inainte, si a se anunciá totodata obiectele de pertractatu, in conformitate cu §. 42 din statutulu org. Ca obiecte principale, afara de cele providute in §-lu 50. alu statutului organicu, vor fi: constituirea sinodului a comitetului si a epitropiei protopresbiterale pe periodulu nou de trei ani, precum eventual'a reintregire a scaunului protopresbiteralu. Astfeliu de convocari sunt

a se tramite la toti membrii nou alesi ai sinodului protopresbiteralu.

4. Scaunele protopresbiterale cá foruri judecatorești de prim'a instanția investite cu jurisdicțiune canonică remanu și mai departe în activitate, și numai locurile vacante sunt a se reintregi prin alegere din partea sinodului protopresbiteralu, conform §-lui 55. combinatu cu §-lu 53 din statutulu organicu, — aceste alegeri se vor substerne acestui Consistoriu pentru confirmare.

XI. Preste totu cu privire la reconstituirea corporatiunilor bisericesci parohiale și protopresbiterale pe periodulu nou, este de observatu că membrii de pana aci ai acelor'a potu fi realesi, adevca alesi de nou, deca mai posedu cualificatiunea prescrisă în statutulu organicu (§§. 6, 18, 25, 26, 40, 41, 57).

XII. În urma oficiile parohiale din tóte comunele submanuate sunt îndrumate a observá cu acuratetia dispusetiunea §-lui 5 din regulamentulu congresualu pentru parohie, — în întielesulu carei'a cu finea anului, fiecare oficiu parohialu în contielegere cu comitetulu parohialu, are a stabili consemnarea membriloru sinodului parohialu din aceeași comuna parohială, și a o publicá în biserică cu 8 zile înainte de țienerea sinodului ordinariu parohialu.

Oficiile protopresbiterale subalterne sunt însărcinate, cu tóta acurateti'a a efectui dispusetiunile prescrise în cerculariu presinte. Spre scopulu acest'a vor avé numai de cât a comunicá cerculariulu acest'a fiecarui oficiu parohialu subalternu, spre acomodare și efectuire; éra despre reconstituirea corporatiuniloru bisericesci parohiale și protopresbiterale pana în 1 Martiu 1891 a face aiciá reportu detaiatu, — avendu totodata a substerne în copia autentică protocolulu sinodului ordinariu protopresbiteralu, precum și list'a membriloru comitetului și ai epitropiei parohiale din fiecare comuna parohială subalternă.

Oradea-mare, 26. Noemvre (8. Decemvre) 1890.

Consistoriulu eparchialu gr. or. oradanu:

Ieroteu Belesiu, m. p.

vicariu episcopescu.

Nicolau Zigre, m. p.

secretariu consist.

Scrieri pastorale.

XI.

Darulu preotiei.

Sub darulu preotiei întielegem: aceea putere de sus carea după fagaduinti'a Domnului vecinic lucréza prin biseric'a s'a și prin ierarhia la realizarea imperatiei lui Ddieu pre pamentu prin propagarea și activarea doctrinei evangheliei și prin împartesirea daruriloru celor dumnedieesci, cari se predau în santele taine credintiosilor.

Biseric'a lui Christos este o institutiune reală, vediută, în carea subiectulu activu nevediutu este Domnulu, Intemeiatoriulu ei, érganulu vediutu, prin carele Domnulu lucréza, este ierarhia.

Domnulu Christos, carele a întemeiat biseric'a aceea scóla și isvoru vecinicu de mantuire alu neamului omenescu, vecinicu petrece, și lucréza în sinulu bisericeii și credintiosilor sei prin Duchulu Sencelu Santu, cu carele a investit pre Apostoliu sei și pre toti membrii ierarhieii; érválórea și puterea preotului, cá organu vediutu alu bisericeii consisté, și se póte valorá în mijloculu credintiosilor numai întrú atât, încát este consciu de darulu celu dumnedieescu, carele lucréza printr'ensulu la fericirea vremelnica și vecinica a credintiosilor.

În privinti'a darului preotiei și a veciniceii Sale petreceri și lucrări în sinulu bisericeii și credintiosilor Sei Domnulu dice urmátóarele:

„Si eu voiú rogá pre Tatalu și altu Mangaioriu va dá voue, carele va remané cu voi în veacu“, Duchulu adevérului, pre carele lumea nu-lu póte luá, pentru ca nu-lu vede, nici nu-lu cunosce, éra voi lu-veti cunosce, ca întrú voi va locuí, și întrú voi va fí. Mangaioriulu, Duchulu celu santu, pre carele va tramite Tatalu întrú numele mieu, Acel'a ve va invetiá pre voi tóte, și ve va aduce aminte de tóte cele ce v'am spus voue.“¹⁾

Puterea Duchului santu, puterea darului preotiei, se vadesce, și se aréta lumii în modu vediutu în schimbarea, ce se produce în apostoli prin pogórirea Duchului santu.

Când Domnulu Christos se preda pre Sené chinurilor și mortii pentru rescumperarea neamului omenescu din robia peccatului și a mortii, apostoliu Domnului, ei cei cari au fost martori oculari ai invetiaturilor și minunilor sevêrsite de Dênsulu se înspaimentéza; și Petru, celu carele în decursulu petrecerii sale cu Domnulu i-se aréta atât de adictu, de trei ori se lapeda de Densulu, érv' Tom'a nu voiesce se créda în Invierea Domnului din morti.

Când au venit înse plinirea vremii, și când Duchulu Santu s'au pogorit preste Densii, — acei apostoli înspaimentati vorbescu în streine graiuri și cu streine invetiaturi, desvólta unu curagiu și o resolutiune dumnedieésca, încát putere omenésca nu mai este capace de a-ii abate dela propusulu lor de a propoveduí prin cuvêntu și fapta evangeli'a Domnului.

Apostoliu Domnului se punu în conflictu cu întréga lumea, suferu chinuri, temnitia și mórte; dar puterea darului dumnedieescu, cu carea sunt investiti biruesce lumea și glasulu lor începând din Ierusalim strebate pana la marginile pamentului.

Domnulu a voit, și a dispus, cá biseric'a S'a se fia o institutiune cu viétia vecinica precum vecinicu este Intemeiatoriulu ei.

Si apostoliu Domnului conform acestei dumnedieesci dispusetiuni sustienú, și transmitu puterea

¹⁾ Ioanu c. 14. v. 16. 17 și 26.

darului preotiei prin punerea manilor lor si prin punerea manilor urmatorilor lor, a Arhierilor, asupra tuturor acelor'a, pre cari Domnulu ii-chiama a fi slujitori altariului Seu pana in diu'a de astadi.

Apostolulu Pavel vorbind catra Timoteiu despre puterea darului preotiei scrie urmatórele:

„Nu fii nebagatóriu de seama de darulu, carele este intru tine, carele s'au dat tie prin prociacia cu punerea manilor preotiei²⁾. Pentru care pricina ti-aducu aminte, cá se ai totdeun'a in vedere darulu lui D dieu, carele este intru tine prin punerea manilor mele.“³⁾

Darulu preotiei lu-primisce omulu alesu si chiatu la acésta stare din man'a si vointi'a lui D dieu prin mijlocirea punerii manilor arhieresci dupa traditiunile apostolice, — si prin credinti'a neclatita a primitoriului, ca Domnulu l'a ales si chiatu la acésta trépta, Domnulu lu-investesce cu darulu seu, cá prin acestu daru se devina slujitoriu alesu alu altariului si conducetoriu si indreptatoriu alu poporului.

Credinti'a in darulu si puterea darului este forci'a principala si sufletulu preotiei.

Numai cand preotulu traiesce sub inspiratiunea darului, sub inspiratiunea: ca Domnulu este subiectulu nevediatu, carele lucréza prin trensulu, carele ingrijesce de densulu, si-lu apera contra tuturor valurilor si ispitelor „lumii,“ — póte conduce credintiosii sei cu succesu si sigurantia la fericire vremelnica si vecinica. Credinti'a in ingrijirea lui D dieu prin puterea darului preotiei este pentru preotu motorulu principalu pentru „o viétia intru Christos“ si pentru o activitate neobosita in spiritu evangelicu.

Ingrijiria lui Dumnedieu de ómenii alesi ai lui o descrie sant'a evangelia in urmatoriulu modu:

Dupa ce Mantuitoriulu Christos a seversit minunea, in carea cu cinci pani si doi pesci a saturat cinci mii de ómeni, — „a silit pre apostolii sei, se intre in corabia, si se mérga mai nainte de Elu in Vitsaida; ér Elu s'a dus in munte cá se-se róge.“⁴⁾

Apostolii intra in corabia. Nóptea este intunecósa, si vântulu le sufla improtiva. Apostolii se inspaiméntéza vedind primejdi'a, in carea se gasescu; dar Domnulu priveghéza, si se róga pentru densii; si in a patr'a straje a noptii umbland pre mare se apropia de corabia, si dice lui Petru: „putien credintiosule, pentru ce te-ai indoit.“ Si Domnulu intra in corabia, si ventulu sta; ér cei ce se afláu in corabia se inchina Domnului dicend: „cu adeverat fiulu lui D dieu esti.“⁵⁾

Interpretand santulu Augustin acestu faptu evangelicu, scrie urmatórele:

„Cand Domnulu se róga pre munte, corabi'a

(in carea erau apostolii) este aruncata de valuri in tóte pãrtile. Valurile se inaltia cu furia mare, si corabi'a este in primejdia de a-se cufundá; dar nu se cufunda, pentru ca Domnulu se róga pentru densii. Sub „corabia“ intielegem „biserica,“ ér sub mare cea viforósa intielegem „lumea.“ In góne si in ispite si-desvólta biseric'a activitatea s'a, cá se intipuéscu tipulu Domnului, réstignitu pre lem-nulu crucii. Dar ori cât de mari si furióse voru fi valurile, ori cât de cu furia vor suflá venturile, improtriva, corabi'a (biserica) póte fi impededata in mersulu ei, dar nu se va poté cufundá,⁶⁾ pentru cá Domnulu petrece, si lucréza cu puterea si intieptiunea s'a dumnedieésca cu toti lucratorii santei sale biserici, consci de puterea darului de sus, cu carele Elu i-a investit prin tain'a preotiei.

Puterea si tari'a darului o sustiene, si alimentéza preotulu prin o viétia intru Christosu si prin credintia neclatita in missiunea dumnedieésca a bisericei, prin ferirea de lucrurile „lumii,“ — prin ferirea de ómeni nepasetori si dusimani bisericei, si prin credintia neclatita in ajutoriulu lui.

„Credintia se avem, — si ori cât s'ar ridicá incontra-ne valurile „lumii,“ se nu ne temem, pentru ca Domnulu ingrijesce de tóte.“⁷⁾

Augustin Hamsea.

Continuare din viétia si activitatea lui Teodor din Mopsuesti'a. — Polichroniu, episcopul din Apamea.

Pe temeiul principiilor ermineutice si dogmatice sustienute si confesate de Teodor, s'a apropiat elu tot mai mult de acele eterodoxii, cari facura mai târdiu din elevul seu Nestoriu, un eretic in cel mai strict sens al cuvântului. Si dñsul a distins in person'a lui Chr. pe omul Isus séu si Chr., de D dieu Cuvântul; numind pe Preacurat'a Feciór'a Mari'a acum Θεοτόκος, (Nascatóre de D dieu), acum ἀνθρωποτόκος (Nascatóre de om). La esplicarea s. scripturi a T. V. s'a silit a reduce si imputiená profetiile mesianice, si in special la cartea Psalmilor abia a recunoscut mesianitatea a lor 3 psalmi. Cântarea cântarilor a considerat-o de un imn erotic (de dragoste) lumesc; ér cârtiilor: Iov, Paralipomen'a séu Cronicele, Ezr'a; precum si din T. N. epistolelor sobornicesci si celei scrise de Iacov, li-a denegat autenti'a canonica. In cért'a, ce s'a escat mai târdiu intre Pelagiu si Augustin, el a gravitat mai mult spre cel dintâi de cât spre cest din urma; si astfel s'a apropiat mai mult de pelagianismu de cât de augustinismu. Ba dñsul a oferit si asil pelagianilor esilati. Cu tóte aceste el trecea de un invetiatoriu renumit si reprezentat distins al scólei antiochene, mai vèrtos in ramul esegetic; de aceea a si obtienut conumele de „esegetul.“ La anul 392, fostul seu invetiatoriu, ér atunci mit-

²⁾ 1 Timoteiu c. 4 v. 14.

³⁾ 2 Timoteiu 1. 6.

⁴⁾ Marcu c. 6 v. 45 si 46.

⁵⁾ Mat. c. 14. v. 41 si 42.

⁶⁾ Augustinu de verb. Dom. term. 14.

⁷⁾ Chrys. am. 28 in espl. evang. lui Mat.

ropolitu al Ciliciei, Diodor, l-a hirotonit de episcop pentru eparchia Mopsuestiei. El a ocupat acest scaun episcopesc cu multa demnitate prin 36 de ani, pana la an. 428; luând parte la mai multe sínóde din timpul seu, si bucurându-se de vadia si autoritate mare, ca teolog renumit. Dar ivindu-se curënd dupa mórtea lui, nestorianismul séu eresi'a diopropocica a lui Nestorin, carele a fost elevul lui Teodor din Mopsuestia; si constatându-se, ca si in scrierile lui exista destule urme despre invetiaturi de asemenea natura, se supusera ele unei revisiuni si recensiuni severe, ér numele lui ca a unui invetiatoriu de eresuri, se sterse din diptichul episcopilor credinciosi. Din caus'a renumului, de carele s'a bucurat mai nainte, unii episcopi luând in aperare doctrinele si persón'a lui, afirmau ca e destul de ortodoxu; altii éراسi sustineau contrariul. Sinodul al 5-lea ecumenic dela Constantinopolea, tienut la an. 553, carele a decis in mod definitiv asupra celor 3 capitule, a declarat atât persón'a, cât si scrierile lui de eretice. Deci astfel discreditate, opurile lui de altmintrea destul de numeróse, nu s'au mai pastrat. Dintre scrierile sale exegetice, polemice, dogmatice si apologetice au ramas fórte putiene, cari se respectau si se respectéza mai ales in biseric'a nestoriana. Pe lângá tóte aceste autoritatea lui a ramas pururea mare, si opurile lui s'au tradus din grecesce in limb'a siriana si latina.

Tot ce avem dela el, in originalul grecesc, este un comentariu la cei 12 profeti mici, si la epistol'a apostolului Paul catra Romani. In traducere vechie latina ni s'a pastrat comentarele lui la cele mai multe din epistolele apost. Paul. Din cealalte lucrári exegetice nu ni-au ramas decât fragmente ne'nsemnate. Tot astfel si din scrierile sale dogmatice, polemice si apologetice, indreptate contra ereticilor Eunomiu si Apolinariu, in contra imperatului Iulian Apostatul, in contra lui Augustin, in contra apărătorilor peccatului stramosiesc, (Πρὸς τοὺς λέγοντας, φύσει καὶ οὐ γνώμῃ πταίειν τοὺς ἀνθρώπους), inca n'avem decât nisce fragmente mici, si astfel aceea ce scim despre ele, avem de a multiamí acelor notitie, ce sporadic ni s'a pastrat la diferiti scrietori si parinti bisericesci. In urma merita amintire si cartea „Despre intrupare,“ carea de asemenea a avut sórtea celoralalte.

Nu mai putien renumit a fost si fratele seu Polichroniu. Din viéti'a acestui scrietoriu bisericesc avem putiene date sigure. Nu se póte aflá, cand si unde s'a nascut, nici ca ce etate a ajuns. Tot ce scim despre el, si ce putem afirmá cu siguritate este, ca a fost un barbat inzestrat cu inalte virtuti si cu eruditiune profunda. A ajuns episcop in Apamea (in Siri'a), si a murit dupa fratele seu Teodor din Mopsuestia, asiadara dupa anul 428. De si a fost din aceeasi scóla cu fratele seu, totusi a ramas curat de etorodoxiile lui. In esegesa a cultivat pana la extrem esplicarea istorica-literara. A cunoscut temeinic inca si limb'a evreésca si cea siriana,

si astfel ca filolog a intrecut pe fratele seu Teodor. A scris comentare mai la tóte cartile s. scripturi, din cari inse nu ni s'au pastrat decât nisce fragmente. Mai memorabile sunt cele ce ni-au ramas dela cartile Iov, Daniil si Ezechiel. Aceste s'au pastrat in „cátenele,“ adeca in colectiunile, ce le-au facut scrietorii bisericesci dela secl. al 6-lea inainte, din omiliile si comentarele parintilor mai insemnati si mai vechi. Lui ii s'au ascris si comentare la Psalmi, la proverbele lui Solomon si la cántarea cántarilor; dar socotinti'a celor mai multi critici este, ca aceste nu provin dela el.

Dr. Tr. Puticiu.

Colindi si Cantece poporali

de Teodoru Daulu, invetiatoriu in Somoschesiu.

Déca romanulu persecutatu de sórte a potutu resistá in contra tuturor calamitátiloru secularie, atunci poterea magica ce l'a sustienutu a isvoritu fara indoela din limb'a s'a nationala si din religiunea stramosiesca.

Déca poporulu romanu din stang'a Dunarei, asiediatu de nemoritoriulu Traianu asiá díkend chiar in alvi'a nemilosului torente alu migratiunei órdeloru barbare, mai susta pre aceste locuri ca atare, atunci fora indoela spiritulu seu conservatoriu este, care in timpuri grele l'a ambitionatu, aducundu-i aminte de vechii sei protoparinti atotpoternici. Si romanulu, cautand indereptulu seu si vedindu atâte figuri maretie, atâte umbre gloriose, a dispretiuiu viforurile coplesitorie si plinu de farmecu a devenitu erou, chiar când lu-credea inimiculu de nimicitu. Dela mosiu la nepoti, si de aici apoi la stranepoti se stracurá scirea despre vitejiele protoparintiloru, despre vétutile multifarie ale atátoru caractere stancose si ale atátoru animi pline de misericordie.

Astádi, când sarcinile nemeritate ale timpului vitregu ne apesa mai cumplitu de cât ori si când, astádi poteri noue, tarie sufletésca si anima pentru persistinti'a in lupta potemu absorbí numai din trecutul nostru nationalu si religiosu. Istorie scrise, datini respandite prin pressa avem câte si mai câte, dar nici când asiá de multe, cá se abdícemu de a scrutá pre la isvorulu celu mai autentice, in vétrele stramosiesci, acolo unde romanulu este acasa, asiá díkend neconturbatu celu putieniu in datinele sale milenare, fie acele de caracteru nationalu ori de caracteru religiosu.

Tot-dé-un'a vomu simti bucurie nespusa, când vom poté constatá, cá unulu s'au altulu dintre carturarii nostri va aduce la cunoscinti'a publicului pre o cale s'au pre alt'a cátu-si de putieniu din datinele originali ale poporului romanu.

Domnulu invetiatoriu dela un'a din scólele nóstre confessiunali din comun'a Siomoschesiu (si-a intielesu bine chiamarea, când a culesu din impregiurimea acelei comune materialulu publicatu in frumós'a brosiura a s'a intitulata ca mai sus. Pre 80 de pagine octavu, imprimate cu gustu in tipografia diecesana din Arad, dlu Daulu ni-areta pre poporulu romanu in diferite nuance parte de caracteru religiosu, parte nationalu.

In neajunsurile si slabitiunile sale poporul romanu recurge la ajutoriulu prea curatei feciore Mari'a; ér in impilările provenite dela dusimani si-revoca in memorie pre **Leru, Leru-mi** a deca **Aurelian** imperatulu, carele a parasitu aceste provincie nainte de acést'a cu 16 sute de ani. Poporul romanu este recunoscutoriul pentru binefaceri si pentru merite, dar scie sbiciuí si foradelegile. Si caracteristicile aceste si multe de cuprinsulu acest'a le aflâmu prin colindile si cantecile poporali din amintit'a brosiura a dlui Daulu.

Spatiuulu angustu de care dispune fœa „Biseric'a si Scól'a“ nu ni-permite a intrá mai cu de amenuntulu in materialulu interesantu, ce se cuprinde in cele 80 pagine; dar atât'a potemu asecurá pre tot romanulu iubitoriu de literatur'a nóstra poporala, cá pentru pretiulu de 25 cr. v. a., ce-i va sacrificá, procurandu-si acea brosiura, nici când nu va obtiené atât'a recompensa, ca intru-aceea.

Dorindu se intre acést'a carticica si prin cercurile cele mai reslatite ale carturarilor romani, acceptâmu dela dlu Daulu, cá se continue cu adunarea de atare materialu si se-lu aduca la cunoscinti'a publicitâti prin alte brosiure noue, ca apoi o mana óresi-cum nascuta spre acést'a se torne când-va in forma noua materialulu spiritalu alu romanului tieranu si astfeliu se arete in tóta vioitiunea ideile si simtiemintele, de care a fost patrunsu acestu poporu, când le-a pronunçiatu. **C.**

Proiectu de lege

despre institutiunea pentru ingrijirea copiiloru mici.

(Continuare si fine.)

Capu VII.

Dispositiuni transitorice.

§. 41. Institutóre de copii nediplomate, cari au functionatu in continuu celu putienu trei ani de dile in institute pentru ingrijirea de copii mici, inainte de intrarea in pracsă a acestei legi, potu fi lasate in functionarea lor si fara a mai depune examenulu de cualificatiune si se potu folosi de beneficiile garantate prin acéstă lege, deca voru documentá inaintea inspectorului regescu de scóle activitatea lor cu succesu si cunoscinti'a limbei maghiare. Intru câtu ele n'ar posede destula desteritate in limb'a maghiara, voru fi obligate a si-o insusi in terminu de trei ani de dile, incependu dela intrarea in pracsă a acestei legi, si a dovedi acést'a in modu practic inaintea inspectorului de scóle regescu. In casu contraru se voru amová din posturile lor. Acele ingrijitóre de copii, cari suntu diplomate dar nu sciu limb'a maghiara, suntu obligate a o invetiá in terminu de trei ani de dile si a documentá cunoscinti'a perfecta a aceleia, inaintea inspectorului regescu de scóle. Institutórele de copii mici, cari au functionatu inainte de acéstă lege mai putienu de trei ani si n'au diploma, suntu obligate a depune examenulu de cualificatiune in decursu de trei ani de dile dela in-

trarea in pracsă a acestei legi; deca n'ar face acést'a, atunci dupa terminulu fixatu, se voru denumi in loculu lor institutóre de copii diplomate.

§. 42. Intretienetorii instituteloru deja existente pentru formarea instituteloru de copii mici, suntu obligati in terminu de trei ani dupa intrarea in pracsă a acestei legi, a-si organisá institutele conformu §-loru 30—39; inse si pana la organisarea definitiva suntu obligati a folosi planulu de invetiamentu datu de ministrulu instructiunei publice pentru aceste institute, deórece acesta cuprinde minimulu ce se recere pentru fia-care obiectu de instructiune. Dupa intrarea in pracsă a acestei legi, esamenele de cualificatiune nu se potu face decât inaintea inspectorului reg. de scóle séu a substitutului seu.

Capu VIII.

Subventiune din partea statului.

§. 43. Ministrulu de culte si instructiune publica pôte subventioná institutele pentru ingrijirea de copii mici, asilele de copii, precum si preparandiile pentru formarea institutóreloru de copii — fara considerare la caracterulu lor — deca aceste institute corespundu legii si au trebuintia de ajutoru. Acestu ajutoru ilu da ministrulu din sum'a preliminară si pusa in bugetu spre acestu scopu, elu — ministrulu — pôte totdeodata se asigureze pentru totdeuna acéstă subventiune pe sém'a respectivului institutu. Pentru acestu ajutoru inse elu pôte se puna conditiunea, ca in proportiune cu subventiunea ce o da se aiba dreptulu a denumi elu insusi o parte corespunditóre din personalulu institutului. Deca statulu contribue cu mai multu de jumetate de spesele ce se receru la intretinerea institutului, atunci ministrulu de culte si instructiune publica ia in cerculu seu de dispositiune si in ingrijirea sa intregu institutulu; averea institutului remane si de aci incolo totu a institutului, venitele din aceea se folosescu si mai departe spre scopurile institutului si acea parte din personalulu institutului, care se platesce din venitele averii institutului, séu dintr'alte venite asigurate de respectiv'a autoritate a institutului, se alegu si mai departe totu de intretinetorulu institutului.

§. 44. Personalulu angajatu in acele institute confesionale pentru ingrijirea de copii mici, séu in acele asile confesionale, precum si personalulu angajatu la preparandiile confesionale, deca acestea primescu ajutoru de statu permanentu, nu potu fi amovati decâtu numai pe bas'a unei sentintie disciplinare confirmata de ministrulu de culte si instructiune publica; éra procederea disciplinara trebue totdeuna ordonata si pusa in curgere in contra respectiviloru, cand o poftesce ministrulu. Cand ministrulu afla de bine a dificultá activitatea instituteloru de copii mici si a preparandiiloru din punctu de vedere alu legii, éra autoritatea confesionala intrelasa a luá mesuri de indreptare in terminu de o jumetate de anu, atunci subventiunea se pôte retrage séu pe timpu anumitu séu pentru totdeuna.

§. 45. In tóte casurile, unde acésta lege face mentiune de institutóre de copii mici, suntu a se întielege si institutóre pentru gradinile de copii, crescétóre de copii; totu asia se întielege sub numirea de institute pentru îngrijirea de copii mici si gradini pentru copii mici, si sub cuventulu institute pentru formarea îngrijitóreloru de copii mici se întielegu si institutele pentru formarea institutóreloru in gradini de copii si institutoriloru si îngrijitoriloru de copii mici.

§. 46. Acésta lege intra in vigóre la 1 Ianuarie 1891 si esecutarea ei se concrede ministrului de culte si instructiune publica.

D I V E R S E.

* *Tedeum.* Din incidentulu aniversárii dilei nascerii Maiestáti Sale imperatase si regine Elisabeta, — s'a tienut Miercuri'a trecuta in biserica catedra la unu Tedeum, si s'au ridicat rogatiuni pentru îndelung'a viétia si sanatate a Augustilor nostri Suverani.

* *Deputati congresuali mireni* s'au ales in cercurile apartinetórie la jurisdictiunea consistoriului din Arad urmatorii domni, si a nume: in cerculu Aradu: Ioan Popoviciu Deseanu; in cerculu Siri'a: Aureliu Suciú; in cerculu Buteni: Petru Truti'a; in cerculu Ienopolea: Georgiu Feieru; in cerculu Radna: Ioan Belesiu; in cerculu Giula: Dr. Nicolau Oncu; in cerculu Halmagiu Dr. Constantin Groz'a; in cerculu Chisineu: Michaiu Veliciu; in cerculu Lipov'a: Zeno Mocsanyi; in cerculu Ving'a: Vincentiu Babesiu; in cerculu Timisiór'a: Paul Rotariu; in cerculu Banat-Comlosiu: Dr. Emil Babesiu; in cerculu Chisetêu: Constantin Radulescu.

* *Himenu.* dlu Damian Sebesianu, invetiatoriu in Secusigiu si-a serbatu cunun'a sa cu stím. Dsióra Anastasia Barbulescu, invetiátóre in Secusigiu, la 11 23. Noemvre a. c. in st'a biserica din loc. — Felicitárele nóstre!

* *Multiamita publica.* In numele comitet. parochialu vin subscrisulu cu celu mai profund respectu a aduce si pre acésta cale cea mai ferbinte multiamita Domnului Boros Beni proprietariulu din Gurahontiu si deputat dietalu, pentru ofertulu marinosu severitu prin cumperarea unui potiru si discosu pe séma santei biserici din Comuna bisericesca Gurahontiu. Rogam pre Domnedieu sei resplatésca fapta aduso pre altariulu Domnedieu, si sei intarésca cugetulu spre a se indemna a mai face fapte severite pentru sufletulu seu preséma santei biserici din Gurahontiu. Mer'a par. gr. or.

C o n c u r s e.

In urmarea ordinatiunei Vener. Consistoriu diecesanu de sub Nr. 5381 1890. se eserie concurs pe statiunea invetiatorésca dela scóla de baeti din Cuvin, cu terminu de alegere 27 Decemvre 1890. st. vechiu (a treia di de Craiun), care e incopciata cu urmatórele emoluminte:

1) Salariu in bani gata 200 fl. v. a. 2) 1/2 sesiune statatóre din 20 jugere a, 1100□ pamentu aratoriu comasat, care dupa detragerea contributiunei aduce un venit curat 120 fl. v. a. 3) 41 metri lemne din care are a se incaldi si scóla 102 fl 50 cr. 4) Pentru conferintia 10 fl. 5) Dela inmormentari se sperédia 10 fl. 6) Cuar-tiru destulu de comodu cu 2 chilii, cuina, camara, staleu,

gradina de legumi si alte apartinatóre. 7) Pentru scripturistica si familatia se ingrigesce comuna bisericesca.

Acésta statiune inv. avënd un salariu de 442 fl 50 cr. v. a., in sensulu conclusului adus de Ven. sinodu eparchialu in anulu 1883. sub Nrii 79, 80, este de classa I. dela recurrenti se poftesce cualificatiune pentru aceia classa prescisa, si se observa ca vor fi preferiti cari vor dovedi ca sunt harnici a conduce corulu vocalu care deja esista.

Recurentii sunt pofiti a-se presentá in biserica pana la alegere in vre-o Dumineca ori serbatóre, spre asi aretá desteritatea in cantari si tipicu, éra recursele adresate comit. parochialu se le subscérna subscrisului inspectoru de scóle pana inclusive 24. Decemvre 1890. st. v. la Solymos p. u. M.-Radna. (Aradmegye).

Alegendulu nu va fi intaritu numai dupa depunerea esamenului din 1891/2, adeca dupa ce va functioná unu anu de proba.

Cuvin la 19 Noemvre (1 Decemvre) 1890.

Dupa consultare cu comitetulu parochialu:

Iosif Vaculescu, m. p.
inspectoru de scóle.

—□—

Pentru parochi'a de class'a a II-a din Sebisiu, in protopresviteratulu Buteniloru, devenita vacanta prin trecerea din viétia a adormitulu parochu Simeonu Tomutia, — prin acést'a se eserie concursu pana la 30. Decemvre a. c. in carea dí va fi si alegerea.

Venitele incopciate cu acést'a parochia sunt: a) folosirea unei sesiuni de pamentu aratoriu de class'a II; b) folosirea unui intravilanu; c) biru si stolele indatinat dele 150 case; d) alte accidentii, cari tóte computate la olalta — se radica la sum'a de 640 fl.

Recurentii sub durat'a concursului se vor presentá vre-odata la biserica din locu spre a se face cunoscutu poporulu, éra recursele le vor substerne pe calea oficiulu protopresviteralu din Buteni (Butyin).

Sebisiu (Boros-Sebes), la 25. Noemvre 1890.

Comitetulu parochialu.

Cu scirea mea: CONSTANTINU GURBANU, m. p. prot.

L I C I T A T I U N E M I N U E N D A.

Pe bas'a conclusului sinodulu parochialu din 16 Septemvre a. c. si in necsu cu inalt'a resolutiune a ven. Consistoriu din 1 13 Noemvre a. c. Nro 4911. prin acésta se eserie concursu de licitatiune minuenda pe 27 Decemvre 1890. st. v. a. c. pentru renovarea intregulu interior alu bisericei gr. or. adeca: pictura — in oleiu — si auritura — cu „catarina gold“ — a templei si a straneloru, precum si sculptura ce ar lipsi; apoi pictur'a cerimei si a paretiloru din tóte despartiemintele bisericei, vapsirea scaunelor si pictur'a icónelor de serutat.

Spesele acestei întreprinderi — conform specificarii facute de unu specialistu — se urca la 3080 fl. v. a.

Doritorii de a luá acésta întreprindere, sunt pofiti a-si trimitte ofertele, respective a-se presentá in diu'a de licitare, provédiuti cu vadiul de 10%.

Specificarea lucrarilor si conditiunile, precum si templa — care are de a-se lucra intogmai informa si calitatea celei vechi, — sunt a-se vedea in fati'a loculu.

Din siedinti'a comitetulu parochialu gr. or. tienuta in B.-Comlosiu, la 5 Decemvre 1890.

Iuliu Vuia, m. p.
notariu.

Iuliu Stanescu, m. p.
presiedinte.

Cu scirea Prea On. Domnu PAULU MIULESCU,
protopopu.